

KAUPAN LIITTO

LAUSUNTO

9.5.2025

Opetushallitus

OPH-3413-2025

LAUSUNTO OPETUSHALLITUKSEN LÄHIESIHENKILÖTYÖN AMMATTITUTKINNON PERUSTEIDEN LUONNOKSEEN

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoaiheeseen liittyen ja lausuu seuraavaa:

Kaupan ala on yksi yrityselämän ja Suomen talouden suurimmista toimialoista niin työllistäjänä, talouskasvun luojana kuin myös verojen maksajana. Kaupan ala on parhaillaan muutoksessa muun muassa automatisaation, digitalisaation, globaalin kaupan, robotiikan ja vihreän siirtymän vuoksi. Muutoksien myötä uuden osaamisen tarve kasvaa.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteiden tulee vastata kaupan alan yritysten tarpeisiin, jotta yrityksissä on tulevaisuudessakin osaavaa työvoimaa. Ammattiosaajat tulevat tulevaisuudessakin olemaan merkittävä osa kaupan työvoimaa ja ammatillisen koulutuksen tarjoamat jatkuvan oppimisen mahdollisuudet korostuvat entisestään.

Perusteluonnoksessa otetaan kokonaisuudessaan hyvin huomioon työelämän tarpeet. Kaupan liitto esittää kuitenkin yksityiskohtaisia huomioita tutkinnon perusteiden sisältöihin ja tutkinnon muodostumiseen, jotka tulisi ottaa huomioon lisävalmistelussa.

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys

Tutkinnon muodostuminen

Lähiesihenkilötyön ammattitutkinto muodostuu tällä hetkellä voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisesti yhdestä pakollisesta tutkinnon osasta: *Lähiesihenkilönä toimiminen 70 osp*. Ja kahdesta valinnaisesta tutkinnon osasta, joiden yhteisosaamispistemäärä on 80 pistettä: *Asiakassuhteiden hoito 40 osp*, *Toiminnan kannattavuus 40 osp*, *Henkilöstötyö 40 osp*, *Kehittämissuunnitelma 40 osp* ja *Osat toimista ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista, 40 osp*.

Perusteluonnoksessa esitetään, että aiempi tutkinnon muodostuminen korvataan mallilla, jossa tutkinto muodostuu **yhdestä pakollisesta tutkinnon osasta: Lähiesihenkilönä toimiminen 45 osp**.

Vaihtoehtoisista pakollisista tutkinnon osista, joista toinen suoritetaan pakollisena: *Perehdytyksestä vastaaminen 15 osp tai Työhön opastajana toimiminen 15 osp.*

Syventävistä valinnaisista tutkinnon osista, joista suoritetaan yhteensä 60 osaamispistettä: *Asiakassuhteista vastaaminen 30 osp, Toiminnan tuloksellisuus, 30 osp Henkilöstötyö 30 osp, Toiminnan kehittäminen 30 osp tai Työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta vastaaminen 30 osp.*

Sekä **valinnaisista tutkinnon osista**, joista suoritetaan yhteensä 30 osaamispistettä: *Perehdytyksestä vastaaminen 15 osp, Työhön opastajana toimiminen 15 osp, Digikyvykkyyden edistäminen työyhteisössä 15 osp, Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa 15 osp, Vihreän siirtymän edistäminen 15 osp, Osat toisista perus-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta 15-20 osp, Korkeakouluopinnot 5-15 osp tai Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvat tutkinnon osat 15-30 osp.*

Pakollisten tutkinnon osien jakautuminen pakollisiin ja vaihtoehtoihin pakollisiin sekä valinnaisten tutkintojen jakautuminen valinnaisiin ja syventyviin valinnaisiin tutkinnon osiin aiheuttaa näkemyksemme mukaan pirstaleisuutta ja epäselvyyttä tutkinnon muodostumiseen. Ehdotettu uusi tutkinnon muodostuminen edesauttaa kuitenkin opiskelijan valinnan mahdollisuuksia ja vaikuttaa siten myönteisesti joustavuuteen sekä monipuolisen opintokokonaisuuden muodostumiseen. Valinnan mahdollisuuksia lisääisi entisestään se, että kolmanteen valinnaisten tutkinnon osien ryhmään lisättäisiin suoritettavaksi myös syventävät valinnaiset tutkinnon osat. Kokonaisuutta suunnitellessa on kuitenkin huomioitava, että ehdotettu tutkinnon muodostuminen voi kuitenkin myös aiheuttaa opiskelijalle hankaluuksia muodostaa selkeä opintokokonaisuus, sillä valintoja ja vaihtoehtoja on paljon.

Tutkinnon osien sisältö

Tutkinnon osien sisällössä otetaan pääosin hyvin huomioon työelämässä tarvittavia osaamisia. Esitämme kuitenkin yksityiskohtaisia huomioita tutkinnon perusteiden sisältöihin, jotka tulisi ottaa huomioon lisävalmistelussa.

Lähiesihenkilönä toimiminen -pakollisessa tutkinnon osassa erityisen hienoa on, että monimuotoisuus ja viestintäosaaminen on nostettu osaksi ammattitaitovaatimuksia. Monimuotoisuuteen liittyvään osaamisvaatimukseen tulisi lisätä monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen näkökulma. Itsensä johtamiseen liittyvä ammattitaitovaatimus vaatii tarkentamista, jotta myös osaamisen osoittaminen on mahdollista.

Tutkinnon osan luonnosversiossa ollut organisaation rekrytointi- ja perehdytyskäytäntöihin liittyvä tuntemus tulisi sisällyttää osaksi tutkinnon osaa. Lisäksi tutkinnon osaan tulisi lisätä ammattitaitovaatimus liittyen valmentavaan johtamiseen, sillä usein strategia ja työntekijät edellyttävät kehittävää ja tukevaa johtamistyyliä. Myös

tietotekniisiin ja digitaalisiin taitoihin liittyviä osaamisvaatimuksia tulisi vahvistaa sisällyttämällä tehokkuus tietoteknisten välineiden ja sovellusten käyttöön.

Perehdytyksestä vastaaminen -vaihtoehtoista pakollista tutkinnon osaa tulisi täydentää monimuotoisuusosaamisella monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen näkökulma huomioiden. Myös itsensä johtamiseen ja tietoteknisten ja digitaalisten taitojen näkökulma olisi sisällytettävä tähän tutkinnon osaan. Nämä taidot ovat tärkeitä, sillä työntekijöiden tulee osata toimia monikulttuurisessa ympäristössä digitaalisia työkaluja hyödyntäen. Nämä taidot tukevat tehokasta tiimityötä, itsenäistä työskentelyä sekä tiimin ja organisaation tavoitteiden saavuttamista.

Työhön opastajana toimiminen -vaihtoehtoinen pakollinen tutkinnon osa tulisi täydentyä ongelmanratkaisu- ja analyysitaitoihin sekä tietotekniisiin ja digitaalisiin taitoihin liittyen.

Asiakassuhteista vastaaminen -syventävä valinnainen tutkinnon osa kaipaa täydennystä monimuotoisuuteen, viestintään, itseohjautuvuuteen ja digitaalisiin taitoihin liittyen. Lisäksi on huomioitava, että kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset näyttäytyvät luonnoksessa tiiviiltä verrattuna muihin tutkinnon osiin ja osaamisalueisiin.

Henkilöstötyö -syventävä valinnainen tutkinnon osa tulisi täydentyä monimuotoisuuden johtamisen, monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen ja digitaalisten taitojen näkökulmasta.

Työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta vastaaminen -syventävää valinnaista tutkinnon osaa tulisi tarkastella vielä tietosuojaturvan näkökulmasta. Henkilöstökyselyihin ja työterveysraportteihin liittyvä seuranta ja kehittäminen edellyttää pääsyä näihin tietoihin. Osaamisen osoittaminen voi olla haastavaa, jos opiskelijalla ei ole roolissaan oikeutta tarkastella tietoja.

Digikyvyyden edistäminen työyhteisössä -valinnainen tutkinnon osa tulisi täydentyä vastaamaan monimuotoisuuden huomioimiseen liittyen. Digikyvyyksien kehittäminen vaatii monimuotoisuuden huomioimista esimerkiksi erilaisten osaamistaukojen, ikäryhmien ja esteettömyyden näkökulmasta. Tutkinnon osan tulisi myös sisältää osaamisvaatimuksia tekoälyyn liittyen, sillä myös tekoälyn hyödyntäminen on digikyvyyttä.

Tekoälyn hyödyntäminen työprosessissa -valinnainen tutkinnon osa tulisi pohjautua vahvemmin datan ymmärrykseen. Datan ymmärtäminen on ratkaiseva tekijä, kun työympäristössä suunnitellaan tekoälyn käyttöä. Datan perusteellinen ymmärtäminen mahdollistaa päätökset siitä, mitä tekoälyteknologioita työympäristössä kannattaa käyttää. Tutkinnon osassa tulisi vahvemmin huomioida datan laatuun, määrään ja tietoturvaan liittyvät kysymykset.

Toiminnan tuloksellisuus & Toiminnan kehittäminen -syventävät valinnaiset tutkinnon osat ovat näkemyksemme mukaan linjassa työelämän osaamistarpeisiin.

Muut huomiot

Näkemyksemme mukaan monimuotoisuusosaaminen tulisi sisältyä vähintään läpileikkaavana teemana kaikkiin tutkinnon osiin. Jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin vielä pohtia, olisiko monimuotoisen yhteisön johtaminen mahdollista nostaa tutkintoon omana tutkinnon osanaan.

Digitalisaatio muuttaa lähiesihenkilötyön vaatimuksia myös tulevaisuudessa. Johtamistyön ytimeen voi tulla jatkossa vahvemmin digitalisaation ja tekoälyn vaikutusten ymmärtäminen liiketoiminnassa, prosesseissa sekä toimintaympäristössä. Myös jatkuva oppiminen ja muutosjohtaminen voivat korostua. Kokonaisuutta tulisi tarkastella jatkovalmistelussa vielä näistä näkökulmista.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO

Moona Naakka
koulutusasiantuntija